

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Oplegnotitie d.d. 12 mei 2017
Aan de Commissie Ruimte
Datum commissievergadering ntb
Agendapunt: conform vaststelling agenda
Onderwerp: 'GenX' / DuPont Chemours
Bijlage(n): indien van toepassing

Toelichting en vraagstelling:

Tijdens de Raadsvergadering van 11 mei 2017 heeft onze fractie gevraagd de brief van de Provincie Zuid-Holland (Gedeputeerde Staten) en de brief met zienwijze van OASEN te agenderen.

Nadat OP vragen had gesteld aan het bestuur van de (GR) Drechtsteden op 06 februari 2016¹ en tijdens een commissievergadering op 25 mei 2016 de 'PFOA' gifzaak² aan de orde had gesteld, volgden met enige regelmaat informerende brieven van de zijde van instanties en organen.

Incident met formaldehyde

In de avond van 10 oktober 2016 had er een incident met formaldehyde plaats bij de Delrin fabriek van DuPont in Dordrecht, waarover de Provincie een brief³ stuurde. Het afgelopen jaar 'regende' het brieven van officiële instanties. Recent is daar de brief van drinkwaterbedrijf Oasen⁴ bijgekomen, naast de brief van de Provincie Zuid-Holland⁵ waarin melding wordt gemaakt van het feit dat er een ambtshalve aanscherping van de vergunning wordt doorgevoerd.

Nadat DuPont / Chemours bij de productie van teflon stopte met 'PFOA', waarover veel te doen is geweest, ging het bedrijf over op gebruik van de stof 'GenX'. De journalisten van het AD die deze zaak hebben uitgediept zijn daarvoor officieel onderscheiden⁶. Iedereen heeft dat in de krant kunnen volgen. 'PFOA' werd aangeduid als zeer zorgwekkende stof. Zo refereert het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in zijn brief⁷ van 11 mei 2017 aan het feit dat het RIVM heeft vastgesteld dat de stof 'PFOA' reprotoxisch (dat betekent: gevaarlijk voor de voortplanting) is. Decennialang is deze stof in het milieu terecht gekomen. Dieren (bioaccumulatie) en mensen hebben deze giftige stof in hun lichaam gekregen.

¹ De brief kan hier worden gelezen <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/>

² De oplegnotitie staat hier <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/>

³ Maatregelen naar aanleiding van formaldehyde incidenten bij DuPont d.d. 11 oktober 2016

⁴ Zienswijze - ontwerpbeschikking omgevingsvergunning Dupont / Chemours d.d. 10 februari 2017

⁵ informatie over aanscherping omgevingsvergunning Chemours d.d. 21 april 2017

⁶ Ingrid de Groot en Peter Groenendijk van het AD hebben de Tegel gewonnen in de categorie 'nieuws'. De twee journalisten kregen hun onderscheiding voor de berichtgeving over de zaak-Dupont.

⁷ Brief ministerie van Infrastructuur en Milieu d.d. 11 mei 2017 met kenmerk IENM/BSK-2017/117366

In de documentaire van Zembla: "**Geheimen van de chemische industrie**", die werd uitgezonden op 25 januari 2017, werd gereconstrueerd wat er misging in Dordrecht. Bewoners werden langdurig blootgesteld aan te hoge waarden van de stof 'PFOA', uitgestoten door DuPont, en onderzocht werd of chemieproducenten vaker dergelijke fouten maken. In de aankondiging refereerde Zembla aan de misstanden bij DuPont de afgelopen jaren en werd de lijn doorgetrokken naar de grote broer in de VS (Parkersburg), waar de problematiek nog veel ernstiger is.

The New York Times gaf eerder al ruime aandacht aan deze zaak, al ver voordat deze zaak in Nederland aan de oppervlakte kwam. Het artikel is te lezen op onze website⁸, hieronder een citaat:

(...)

Bilott learned from the documents that 3M and DuPont had been conducting secret medical studies on PFOA for more than four decades. In 1961, DuPont researchers found that the chemical could increase the size of the liver in rats and rabbits. A year later, they replicated these results in studies with dogs. PFOA's peculiar chemical structure made it uncannily resistant to degradation. It also bound to plasma proteins in the blood, circulating through each organ in the body. In the 1970s, DuPont discovered that there were high concentrations of PFOA in the blood of factory workers at Washington Works. They did not tell the E.P.A. at the time. In 1981, 3M — which continued to serve as the supplier of PFOA to DuPont and other corporations — found that ingestion of the substance caused birth defects in rats. After 3M shared this information, DuPont tested the children of pregnant employees in their Teflon division. Of seven births, two had eye defects. DuPont did not make this information public.

(...)

Jarenlang zijn omwonenden van de Tefal-fabriek in Dordrecht blootgesteld aan te hoge waarden van de stof 'PFOA'. De chemische stof hoopt op in het lichaam en in het milieu, heeft een effect op de voortplanting en is (mogelijk) kankerverwekkend. Afgelopen jaar kwam uit dat chemiebedrijf DuPont de verhoogde concentraties de Nederlandse rivieren in heeft geloosd en de lucht in heeft geblazen. Tot september 2012 werd 'PFOA' of C8 decennialang gebruikt voor de productie van teflon, beroemd door de anti-aanbak-laag in pannen. Vanwege de uitstoot is DuPont afgelopen zomer in de VS veroordeeld tot de tweede fikse schadevergoeding aan een slachtoffer met kanker.

PFOA in het drinkwater (en in de lucht)

Het RIVM schrijft op zijn website onder andere dat het drinkwaterbedrijf (OASEN) verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het drinkwater zoals geregeld in de Drinkwaterwet.

De Raad van commissarissen van een drinkwaterbedrijf bestaat uit bestuurders van provincies en gemeenten. De lozing van 'PFOA' heeft plaats gevonden van begin tot eind van de gebruikte productiemethode van 1970-2012 (Oasen rapport 2016). Er is in 1994 een vergunning afgegeven met een maximum toegestane lozing van 45.000 kg/jaar. 'PFOA' blijft in lage en afnemende concentraties tot 2030 in het drinkwater aanwezig.

'GenX' als opvolger van 'PFOA'

Uit onderzoek van Oasen In 2016 is geconstateerd dat de stof 'FRD-903' ('GenX') aanwezig is in het (oever)grondwater dat wordt opgepompt ten behoeve van de zuivering tot drinkwater. Tevens bleek uit onderzoek dat dit effluent afkomstig was van de fabrieken van Chemours in Dordrecht. Deze stof wordt door Chemours sinds 2013 op de rivier geloosd. Oasen stelt in zijn brief het volgende: "Zoals (...) aan de orde komt, bestaat alle reden om 'FRD-903' als vergelijkbaar schadelijk te beschouwen als 'PFOA' en de lozing strikt te normeren".

⁸ Het artikel dat verscheen in The New York Times is te lezen via deze websitelink <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/c8-in-bloed-ex-personeel-1/>

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt richtlijnen vast voor waterlichamen zoals drinkwaterbedrijf Oasen. Deze richtlijn stelt onvervaard eisen als het gaat om onttrekking van drinkwater, stelt eisen aan de kwaliteit van het drinkwater en formuleert heldere resultaatverplichtingen. Het doel is water dat bedoeld is voor de menselijke consumptie van goede kwaliteit te laten zijn en om achteruitgang van de kwaliteit van het drinkwater te voorkomen.

Waterwet

In de brief van Oasen lezen wij duidelijk het volgende: "Stoffen dienen vooraf getoetst te worden en niet achteraf. Een omgevingsvergunning, dan wel ambtshalve wijziging (hieronder valt de hierboven gememoreerde brief van de Provincie Zuid-Holland), kan pas worden verleend als duidelijk is wat de precieze eigenschappen van alle te lozen stoffen op het oppervlaktewater zijn, zodat bepaald kan worden of voldaan kan worden aan de doelstelling van de Waterwet." En de brief van Oasen vervolgt met een inkijk in het Wezer-arrest en de Europese beginselen.

Het Wezer-arrest

Individuele besluiten, zoals een ambtshalve wijziging van een omgevingsvergunning, dienen op grond van het Wezer-arrest getoetst te worden aan de waterkwaliteit die conform artikel 7 KRW zodanig moet zijn dat hier drinkwater van gemaakt moet kunnen worden.

Europese beginselen

Ook in het Europese recht verankerde beginselen zijn van belang bij de ambtshalve wijziging van een omgevingsvergunning. Het milieubeleid van de Europese Unie berust op het voorzorgsbeginsel en het preventiebeginsel, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dient te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Op basis van de brief van OASEN komen wij tot de conclusie dat gemotiveerd en goed inhoudelijk wordt beargumenteerd dat stoffen vooraf getoetst moeten worden alvorens er een vergunning tot lozing in het milieu kan worden verleend.

De Provincie Zuid-Holland en voor zover ook andere overheidslichamen hierbij betrokken zijn heeft / hebben met het voortschrijdende inzicht van de kennis over zeer zorgwekkende stoffen, zoals uit bronstudies en Amerikaanse jurisprudentie (zie hiervoor een artikel⁹ dat werd gepubliceerd in The New York Times – The Lawyer Who Became DuPont's Worst Nightmare) is gebleken door nalatig te zijn te soepel ingestemd met het verlenen van vergunningen voor de lozingen van zeer zorgwekkende stoffen zoals 'PFOA'. En dat geldt ook 'GenX'.

Oasen maakt ons duidelijk dat de chemische structuur van de stof 'FRD-903' (oftewel: 'GenX') ook een perfluorverbinding is, maar dan niet een met acht maar met vijf koolstofatomen. Omdat deze stof ('GenX') mobieler is dan 'PFOA' zullen, aldus Oasen, "de concentraties die in de rivier worden gevonden 1 op 1 in het drinkwater terechtkomen".

Drinkwaterbedrijf Oasen sleept de provincie Zuid-Holland en chemisch bedrijf Chemours voor de rechter¹⁰. Het drinkwaterbedrijf wil dat het bedrijf in Dordrecht veel minder van de omstreden stof 'GenX' gaat lozen in de rivier de Merwede. „Deze stof is een wezenlijke dreiging voor het drinkwater", stelt Oasen.

⁹ Artikel in de NYT te lezen op onze website <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/gif-in-bloed-werknemers/>

¹⁰ Artikel verschenen op de website van het Algemeen Dagblad <http://www.ad.nl/binnenland/drinkwaterbedrijf-stapt-naar-rechter-om-lozingen-door-chemours~a6c92be0/>

RO-filtratie oftewel omgekeerde osmose

De brief van Oasen vervolgt met de mededeling dat op een gegeven moment Oasen genoopt zal zijn RO-filtratie toe te gaan passen om de stof 'GenX' uit het drinkwater te filteren. Dat vergt enorme investeringen, die ten laste zouden komen van de inwoners van de bij het drinkwaterbedrijf aangesloten gemeenten. Het drinkwaterbedrijf is immers verplicht om te voldoen aan de wettelijke normen inzake de levering van drinkwater van goede kwaliteit.

Overigens, maar dit terzijde, heeft Onafhankelijk Papendrecht al eens eerder aandacht gevraagd voor de mogelijkheden van omgekeerde osmose¹¹. In de Klaroen¹² stond een aardig artikel. Een citaat: (...)

"De Alblasserdamse wethouder Peter Verheij ging op bezoek bij Zuiver Water-ambassadeur Karel Thieme. Mede in het kader van de in drinkwater gevonden resten GenX, afkomstig van lozingen Dupont Chemours, ging (drinkwater) wethouder Peter Verheij van de Gemeente Alblasserdam, op vrijdag 5 mei, op bezoek bij Zuiver Water-ambassadeur Karel Thieme. Thieme is blij met het bezoek van de wethouder: "Door mijn achtergrond als theeproever heb ik in de loop bijna vier decennia veel geleerd over water; met name ook zintuiglijk en proefondervindelijk. Ik ben daardoor van theeproever met kennis van water, zuiver water-ambassadeur met kennis van thee geworden. Ik ben blij dat ik deze praktische kennis nu heb mogen delen met een politicus/wethouder met 'drinkwater' in zijn portefeuille. 'Zuiver Water is een ZEGEN met vijf hoofdletters'! Een waarheid die ik met iederéén wil delen, dus zeker ook met onze politici/bestuurders." Wethouder Peter Verheij: "De informatie van Karel Thieme geeft veel stof tot nadenken. Ons drinkwater voldoet aan wettelijke voorschriften en is daarmee veilig en betrouwbaar, maar daar is nog een wereld mee te winnen. Alleen al op het gebied van smaak laten de proeven van Karel Thieme zien dat er zoveel beter mogelijk is als het drinkwater zuiverder is. Die keuze kan nu al gemaakt worden door inwoners door omgekeerde osmose zuivering toe te passen. Het is trouwens ook opmerkelijk om te zien dat sommige soorten water die in de winkel verkocht worden tot twee keer meer reststoffen bevatten dan kraanwater. Dat ze daar geld voor durven te vragen.....Ik wil mij inspannen om ook het kraanwater zuiverder te krijgen dan het nu is."

(...)

De aangescheppte omgevingsvergunning (Prov. Zuid-Holland)

De Provincie kondigt in haar brief aan dat de aangescherpte vergunning voor de lozing van de stof 'GenX' teruggebracht wordt van 6400 kg naar 2700 kg en na advisering door Rijkswaterstaat verder naar een niveau van 2035 kg per jaar. Ook de vergunning voor de lozing van deze stof in de lucht wordt iets teruggebracht.

Mediaverklaring Chemours

Chemours zegt in een mediaverklaring¹³ onder andere te gaan investeren in een proefinstallatie, welke het bedrijf hoopt zo snel mogelijk in bedrijf te kunnen nemen. Het bedrijf spreekt uit dat het ernaar streeft de emissies in afvalwater nog verder terug te brengen.

RIVM over 'GenX'

Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu schrijft in de eerder aangehaalde brief dat het RIVM heeft gesteld dat niet uitgesloten kan worden dat de 'GenX'-stoffen toch als zeer zorgwekkend moeten worden beschouwd omdat zij in het milieu niet afbreken en mogelijk ophopen in mens of dier (bioaccumulatie). Dat laatste aspect dient nog verder onderzocht te worden. Wel stelt het Ministerie

¹¹ Zie daarvoor een artikel op onze website <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/drinkwater-kwaliteit/>

¹² Klaroen (website) <http://alblasserdam.net/nieuws/2017-05-08-9889-peter-verheij-eurde-informatie-van-karel-thieme-over-zuiver-water-geeft-veel-stof-tot-nadenken-.html>

¹³ Mediaverklaring van Chemours Nederland bv d.d. 20 april 2017

in dezelfde brief dat het streven erop is gericht dat bedrijven bij het vervangen van zeer zorgwekkende stoffen (zoals 'PFOA' door 'GenX') beter zouden kunnen overstappen op stoffen die minder gevaarlijk zijn. Kennelijk wordt de stof 'GenX' dus niet als een ongevaarlijke stof gezien.

Opmaat voor de discussie in de commissie

Drinkwater dient schoon te zijn. Chemours loost de stof 'GenX' op het oppervlaktewater (Beneden Merwede). Drinkwater wordt voor een deel uit het oppervlaktewater gehaald. Het drinkwaterbedrijf is kritisch. De volksgezondheid is volgens ons in gevaar. De Nederlandse autoriteiten hebben gedurende (tientallen) jaren een veel te lakse houding aangenomen als het gaat om het kritisch zijn op uitstoot (emissies) van gevaarlijke, giftige stoffen in ons milieu.

Hier past geen houding vanuit de overheid om de zaken nog eens een tijdje aan te kijken. Dat is wat de Provincie nu wil gaan doen. Hier past onmiddellijke actie! Stopzetting van de lozingen van 'GenX' op het oppervlaktewater is nodig. Er mag geen 'GenX' of welke andere gevaarlijke giftige stof dan ook meer doorsijpelen in het drinkwater. Water is van eminent belang voor de gezondheid van ons allemaal.

Standpunt

Breng de Europese wet- en regelgeving in stelling. Stoffen dienen vooraf getoetst te worden en niet achteraf. Dus: eerst toetsen van stoffen en dan daarna – als na onderzoek gebleken is dat het veilig kan – eventueel een vergunning verlenen om de getoetste en in orde bevonden stoffen in het milieu te lozen. Nu zien we bij de zaak 'GenX' / Chemours precies het omgekeerde. Er wordt eerst een vergunning verleend om de gevaarlijke stof 'GenX' te lozen en vervolgens gaan de autoriteiten daarna pas over op het aanscherpen van de lozingsvoorwaarden en het doen van (wetenschappelijk) onderzoek.

Een omgevingsvergunning, dan wel ambtshalve wijziging of aanscherping (hieronder valt de hierboven aangehaalde brief van de Provincie Zuid-Holland), mag pas worden verleend als duidelijk is wat de precieze eigenschappen van alle te lozen stoffen op het oppervlaktewater zijn, zodat bepaald kan worden of voldaan kan worden aan de doelstelling van de Waterwet.

Voorgestelde vervolgstappen:

Stuur namens het College en de Gemeenteraad van Papendrecht een brief aan (Gedeputeerde Staten van) de Provincie Zuid-Holland om dit standpunt mee te delen. Deel in die brief mede dat wat de gemeente Papendrecht betreft de vergunning voor lozing van de stof 'GenX' met onmiddellijke ingang terug dient te gaan naar nul. In plaats van aanscherping dus naar intrekking van de vergunning voor Chemours om nog langer de zorgwekkende stof 'GenX' op het oppervlakte water te lozen. Doe intussen onderzoek en wacht daarvan eerst de resultaten af. Maar laat in de tussentijd de lozingen van 'GenX' stoppen. Zoek draagvlak voor deze aanpak binnen de Drechtsteden om samen sterk(er) te staan.